
CYNHADLEDD GYSWLLT RHEIFFORDD ARFORDIR Y CAMBRIAN DYDD GWENER, 9 MAWRTH 2018

Cofnodion cyfarfod Cynhadledd Gyswllt Rheilffordd Arfordir y Cambrian a gynhaliwyd yn y Ganolfan, Porthmadog, ar ddydd Gwener, 9 Mawrth 2018
o 11.15 a.m. tan 1.00 p.m.

YN BRESENNOL

Y Cynghorydd E. Selwyn Griffiths - Cadeirydd
Y Cynghorydd Eryl Jones-Williams - Is-gadeirydd

Yn cynrychioli:

Y Cynghorwyr Dewi Owen, Annwen Hughes, Angela A. Russell, Eirwyn Williams, (Cyngor Gwynedd), Cyng. J. Michael Williams (Cyngor Sir Powys), Cyng. Freya Bentham (Awdurdod y Parc Cenedlaethol), Cyng. Trefor Jones (Cynrychiolydd Dwyfor Unllais Cymru), Cyng. Trevor Roberts (Pwyllgor Rheilffordd Amwythig/Aberystwyth), Mr Stuart Williams (Rheilffordd Talyllyn), Mr Ben Davies (Trenau Arriva Cymru), Mr Sam Hadley (Network Rail), Mr Roger Goodhew (Cymdeithas Teithwyr Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth), Mrs Claire Williams (Swyddog Partneriaeth Rheilffordd y Cambrian), Mrs Llinos Williams (Cydlynnydd Trafnidiaeth), Mrs Mererid Watt (Cyfieithydd), Mrs Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi'r Aelodau).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Dylan Bullard, Anne Lloyd Jones, Gethin Williams, Owain Williams (Cyngor Gwynedd), Mr Tudur Williams (Pennaeth Ysgol Ardudwy), Yr Heddwes Rob Newman (Heddlu Trafnidiaeth Prydain), Liz Saville Roberts (AS Dwyfor/Meirionnydd), Yr Arglwydd Dafydd Elis Thomas (Aelod Cynulliad Dwyfor/Meirionnydd), Cyng. Delwyn Evans (Grŵp Mynediad Meirionnydd), Mr Alun Wyn Evans (Cynrychiolydd Meirionnydd Unllais Cymru), Ann Elias (GMW)

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. MATERION BRYS

Nid oedd y Cadeirydd wedi derbyn unrhyw faterion brys.

3. COFNODION

Cyflwynwyd: Cofnodion cyfarfod y gynhadledd a gynhaliwyd ar 10 Tachwedd 2017.

Penderfynwyd: Derbyn a chymeradwyo'r cofnodion.

4. ADRODDIAD GAN NETWORK RAIL

Croesawyd Mr Sam Hadley, Rheolwr Materion Cyhoeddus Llwybrau Cymru, i'r cyfarfod ac fe adroddodd ar y materion isod:

(a) Tywydd eithafol - tynnwyd sylw at y cyfnod adfer arbennig o sydyn wedi'r tywydd garw a gafwyd ar draws Cymru'r wythnos ddiwethaf, ac ar ben hyn bu'n rhaid tynnu'r fflyd 175/1758 i ffwrdd dros dro oherwydd niwed i olwynion. Roedd timau Network Rail a Threnau Arriva Cymru wedi gweithio'n arwrol o Fôn i Fynwy yn mynd i'r afael gydag ystod o effeithiau'r tywydd - o luwchfeydd 8 troedfedd o uchder i bibonwy enfawr ar dwnnel Ffestiniog a phwyntiau a signalau wedi rhewi ar draws y rhwydwaith.

Rhodddwyd teyrnged arbennig i'r timau trac ac i ffwrdd o'r trac, oedd yn gweithio o Ddepo Machynlleth. Roeddent wedi gweithio yn ddiflino ar ddydd lau / dydd Gwener ac yna wedyn dros y penwythnos yn archwilio'r pwyntiau, yn profi'r llwybr ac yn helpu i glirio'r llwybr mynediad i Orsaf Machynlleth ac mewn mannau eraill.

Nodwyd ymhellach fod 25 o goed wedi cwmpo ar y llwybr rhwng Cyffordd Dyfi a Phwllheli yn unig. Derbyniodd Network Rail ymateb ardderchog gan y cyhoedd yn ystod y tywydd garw.

Talodd swyddogion ac aelodau'r Gynhadledd deyrnged arbennig gan ddiolch i staff rheng-flaen am eu hymdrechion anhygoel a'u gwaith caled dan amgylchiadau anodd iawn.

(b) Cynllun Busnes Strategol

Tynnwyd sylw'r aelodau at y ffaith fod Network Rail wedi cyhoeddi ei gynllun busnes strategol cyntaf ar gyfer llwybr datganoledig Cymru a'r Gororau mis diwethaf. Roedd hon yn ddogfen allweddol o ran ariannu ar gyfer y cyfnod contract nesaf. Roedd yn canolbwyntio yn gyfan gwbl ar weithrediadau, cynnal a chadw ac adnewyddu - y rheilffordd 'sefydlog' gan y bydd gwelliannau yn awr yn cael eu hystyried ar wahân. O ran diddordeb lleol, nid oedd y cynllun yn cynnwys ailwampio £20m+ i Draphont Abermaw, fel rhan o'r cyfanswm ariannu o £1.3b. Dyma'r tro cyntaf y bydd llwybr datganoledig Cymru yn derbyn ei setliad ariannol ei hun wedi'i reoleiddio a chred Network Rail ei fod wedi datblygu cynllun cryf. Yn ddiweddar, cwblhawyd yr olaf o'r cyfarfodydd ffurfiol gyda'r rheoleiddiwr, Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd, a hyderir y bydd setliad llawn y bid a gyflwynwyd yn cael ei dderbyn fel rhan o'r cynllun.

Roedd hefyd wedi bod yn bwysig cael cefnogaeth gref Llywodraeth Cymru a Thrafnidiaeth Cymru oedd â rhan agos yn natblygiad y cynllun uchod. Trwy sefyll gyda'r gweithwyr allweddol a'r rhanddeiliaid cred Network Rail fod ganddynt setliad ardderchog i Gymru a'r Gororau.

Anfonwyd copi o'r crynodeb at y Swyddog Cefnogi Aelodau a bydd hithau yn ei thro yn anfon copi ymlaen at aelodau'r Pwyllgor.

(c) Diweddariad ar brosiectau lleol allweddol

- Roedd gorsaf Penhelyg wedi bod ar gau am nifer o fisoedd i alluogi Network Rail i ail-adeiladu'r holl blatfform. Nodwyd fod y gwaith yn mynd rhagddo'n dda iawn ac yn ôl yr amserlen, fel y gallai'r orsaf ail-agor ar y 1af o Ebrill.
- Gorsaf Tywyn - Darperir cynllun i wella'r platfform gan fod rhan o'r hen blatfform pren sydd wedi breuo wedi ei gau i deithwyr, ond bydd yr orsaf yn parhau yn agored yn ystod y gwaith.
- Gwaith mawr i adnewyddu trac sydd yn brosiect £7.25m fydd yn gweld hyd at 6km o'r trac yn cael ei adnewyddu rhwng Talerddig a Chaersws. Bydd yr hen gledrau cymalog yn cael eu newid gyda chledrau newydd asiedig fydd yn gostwng y sŵn i'r rhai sy'n byw ger y rheilffordd a rhoi gwell taith i'r teithwyr. Mae hyn hefyd yn cadw'r costau cynnal a chadw i lawr dros y tymor hirach ac yn rhan o strategaeth hirdymor Network Rail i newid y cledrau cymalog ar Lein y Cambrian.
- Roedd prosiectau eraill yn cynnwys Netin Creigiau Aberdyfi; adnewyddu pont afon Artro ac wrth gwrs traphont Abermaw.

I gloi, dywedodd Mr Hadley fod Network Rail yn ymroddedig i ddyfodol hirdymor a thwf Rheilffordd y Cambrian a Rheilffordd Arfordir y Cambrian.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol nododd yr aelodau'r materion isod:

(i) Pryder bod 5 set o oleuadau traffig (3 ohonynt yn gyfrifoldeb Network Rail) ar ran 6 milltir o ffordd yn Aberdyfi ac roedd yr aelod lleol wedi derbyn cwynion gan yrwyr ambiwlans yn ogystal â gyrwyr bysiau lleol oherwydd yr anghyfleustra yn enwedig gyda'r Pasg ar y gorwel pan fyddai'r ffyrdd ac Aberdyfi yn brysur iawn.

I ateb yr uchod, dywedodd Mr Hadley y byddai'n siarad gyda Rheolwr y Tîm Prosiect gan adrodd yn ôl maes o law i'r Cynghorydd Dewi Owen.

(ii) Adroddwyd fod Aberdyfi wedi dod yn boblogaidd iawn gyda theithwyr o ardal Porthmadog. Dywedodd yr Aelod Lleol fod gwasanaeth tacsï ar gael o Benhelyg i'r brif orsaf drenau.

(iii) Oherwydd nifer y coed oedd wedi cwmpo ar hyn lein y rheilffordd, gofynnwyd a ddylid cynnal arolwg o'r coed cyn unrhyw dywydd eithafol.

Atebodd Mr Hadley gan ddweud fod Network Rail yn cynnal arolygon rheolaidd ond roedd rhai o'r coed oedd wedi cwmpo ar dir trydydd parti. Er y gwerthfawrogwyd y gellid gwneud mwy o safbwynt hyn, dywedwyd mai dim ond rhwng mis Medi a Mawrth y gellid ymgymryd â'r gwaith.

Os oedd contractwyr coed lleol yn yr ardal, cytunodd Mr Sam Hadley i anfon y manylion i'r Tîm Caffael i gyfeirio atynt yn y dyfodol.

(iv) I ateb cwestiwn gan aelod lleol am Faes Parcïo Dyffryn Ardudwy, addawodd Mr Hadley y byddai'n holi i weld beth oedd y sefyllfa ddiweddaraf.

Penderfynwyd - Derbyn a nodi'r adroddiad a diolch i'r swyddog amdano ac am fynychu'r cyfarfod.

5. ADRODDIAD GAN DRENAU ARRIVA CYMRU

Estynnodd y Cadeirydd groeso i Mr Ben Davies, Trenau Arriva Cymru, i gyflwyno ei adroddiad ar weithgareddau Trenau Arriva Cymru hyd yma.

Dywedodd Mr Davies erbyn hyn mai dim ond dau gwmni oedd yn ymgeisio i redeg y gwasanaethau rheilffyrdd yng Nghymru o 2018.

O ran y mesur perfformiad cyhoeddus, nodwyd fod Trenau Arriva Cymru yn chweched allan o 26 yn y DU oedd yn golygu fod trenau ar amser. Roedd trafodaethau'n mynd rhagddynt gyda bysiau Traws-Cymru er mwyn trefnu gwell cysylltiadau gyda'r trenau. Yn ogystal, roedd Mr Davies mewn cysylltiad gyda swyddogion CADW am y cynigion dau docyn am bris un i deithwyr oedd yn ymweld â'r ardal.

I gloi, dywedodd Mr Davies fod y canopi ar Orsaf y Borth wedi ei drwsio ac wedi ei osod yn ei le yn ystod y deuddydd diwethaf.

Penderfynwyd - Derbyn a nodi'r adroddiad a diolch i Mr Ben Davies am ei adroddiad.

6. ADRODDIAD SWYDDOG DATBLYGU RHEILFFYRDD Y CAMBRIAN

Estynnodd y Cadeirydd groeso i Claire Williams, Swyddog Parterniaeth Rheilffyrdd y Cambrian, i'w chyfarfod cyntaf o'r pwyllgor hwn.

Amlinellodd y gweithgareddau wnaed ers y cyfarfod blaenorol sef:

(a) Gwella cysylltiadau gyda chymunedau lleol a'u rheilffordd

Roedd gwaith cymunedol ac ymgysylltu yn parhau gyda Threnau Arriva Cymru a Network Rail. Yn ddiweddar, cynhaliwyd cystadleuaeth diogelwch croesfannau rheilffordd gydag Ysgol Maenofferen, Blaenau Ffestiniog, Ysgol y Traeth, Abermaw ac Ysgol Tan y Castell, Harlech, fel rhan o'r bartneriaeth gyda Network Rail i newid ffordd o feddwl pobl ifanc am bwysigrwydd croesfannau rheilffordd ac i ddangos iddynt y peryglon o beidio eu defnyddio'n gywir.

Cafodd y buddugol a'r ddau oedd yn ail docynnau teulu rhad ac am ddim i weld Siôn Corn ar Reilffordd yr Ucheldir a Ffestiniog a thocynnau gan Bartneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian a Chyngor Llyfrau Cymru.

(b) Gwelliannau parhaus a datblygiad gwasanaethau rheilffordd a seilwaith presennol

Cynhelir cyfarfodydd rhanddeiliaid allweddol bob mis i ddatblygu Bow Street, gyda chadeirydd SARLC hefyd yn mynychu'r cyfarfodydd hyn. Yn ddiweddar, gofynnwyd i Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian gan Lywodraeth Cymru a Network Rail i arwain elfen Cydraddoldeb ac Amrywiaeth y prosiect. Byddai'r cynlluniau yn mynd allan i ymgynghoriad cyn bo hir ac ar hyn o bryd roeddent yn gweithio gyda nifer sylweddol o grwpiau anabledd a chydaddoldeb i sicrhau nad oes gan y cynlluniau effaith andwyol ar ddefnyddwyr gwasanaeth.

(c) Cynhyrchu amserlen benodol i lein leol

Mae amserlen boced Rhagfyr 2017 - Mai 2018 wedi ei chynhyrchu a'i dosbarthu i'r Canolfannau Croeso perthnasol, gorsafoedd a mannau gwerthu perthnasol eraill. Bydd Swyddog Rheilffyrdd Partneriaeth y Cambrian hefyd yn gweithio'n agos gyda TAC ar unrhyw newidiadau i amserlen Mai 2018 - Rhagfyr 2018.

(d) Arolygon

Roedd Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian yn falch o gael gweithio gyda Phwyllgor Cyswllt Rheilffordd Amwythig i Aberystwyth gan gomisiynu arolwg a gynhaliwyd yng ngwanwyn 2017 fel rhan o'r grant gan Lywodraeth Cymru. Mae'r arolygon yn dilyn llwyddiant arolygon 2013 a 2015 a olygodd well gwasanaethau ar Leiniau'r Cambrian. Cyflwynwyd canlyniadau'r arolwg i Gareth Evans, Economegydd Rheilffyrdd Llywodraeth Cymru ynghyd â swyddogion eraill LIC, gan y Pwyllgor ar Dachwedd 17eg 2017 mewn cyfarfod ym Mharc Cathays. Wedyn fe rannwyd yr wybodaeth yma i'r rhai fyddai'n gwneud bid am y fasnachfaint fel gwybodaeth gefnogol ar gyfer eu bid olaf, yr oedd yn rhaid ei gyflwyno i LIC a Thrafnidiaeth Cymru.

(e) Ymgyrch Hyrwyddo 2018/19

Roedd y SDRh hefyd wedi cytuno gyda'r bartneriaeth er mwyn gwneud y defnydd gorau o thema 'Blwyddyn y Môr 2018' Croeso Cymru, y byddai'n syniad da estyn gwahoddiad i dendro i greu a rheoli ymgyrch cyfryngau cymdeithasol Blwyddyn y Môr ynghyd â pharhau i reoli a chynnal gwefan newydd 'Cymru ar Gledrau'. Anfonwyd y gwahoddiad ym mis Rhagfyr er mwyn derbyn ymateb erbyn canol Ionawr. Dyfarnwyd y contract i Equinox Communications yng Nghaerdydd, sydd eisoes wedi dechrau gwneud newidiadau sylweddol a gwella'r wefan a'r llwyfannau cyfryngau cymdeithasol, gyda'r wefan newydd <http://www.walesonrails.com> a

ddylai fynd yn 'fyw' yng nghanol mis Mawrth yn barod ar gyfer y Pasg. Cafodd yr aelodau gyfle i weld y wefan yn y cyfarfod.

(f) Adroddiadau a Chyfarfodydd

Dyweddodd Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian ei bod hefyd yn mynychu nifer o gyfarfodydd cynghorau tref i godi proffil y bwriad o wneud Lein Rheilffordd y Cambrian yn Gymuned Dementia Gyfeillgar ei hun. Roedd nifer o drefi fel Machynlleth, Y Trallwm, Porthmadog a'r Drenewydd eisoes yn gymunedau Dementia Gyfeillgar ac yn awr am ychwanegu teithio at eu cynlluniau gweithredu ac roedd hi a'r Cydlynnydd Cymunedau Dementia Gyfeillgar yn eu helpu i gael y statws yma i'w gorsafoedd. Roedd Rheolwr Gyfarwyddwr Traveline Cymru hefyd wedi gofyn am gymorth o ran arfer dda a sut i wneud eu hunain yn sefydliad dementia gyfeillgar.

Nodwyd ymhellach mai'r gobaith oedd trefnu i grwpiau bach gyda dementia i ymgysylltu gyda phlant mewn amryfal ddigwyddiadau.

(g) Yn ystod y drafodaeth ddilynol, nodwyd y materion isod:

(i) Croesawodd y Cadeirydd y cydweithio gyda chymunedau yn arbennig helpu'r bobl hynny oedd yn dioddef o ddementia a gofynnwyd i Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian i anfon manylion unrhyw ddigwyddiadau at y Swyddog Cefnogi Aelodau iddi hithau eu hanfon ymlaen i'r aelodau iddynt roi cyhoedduswydd i'r digwyddiadau yn eu wardiau.

(ii) Roedd hi hefyd yn galonogol nodi bod gwaith yn digwydd gydag ysgolion am groesfannau rheilffordd. Wrth ymateb, dywedodd Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian ei bod ar hyn o bryd yn gweithio ar brosiect i groesfannau rheilffordd drwy greu dau fideo, un ar gyfer ymwelwyr a'r llall i deuluoedd ifanc, a hyderir y byddant wedi eu cwblhau erbyn diwedd Mawrth gan wedyn eu dosbarthu i'r ysgolion. Byddai hyd y fideo tua dau funud a byddai gofyn iddynt wyllo ac arwyddo y byddant yn glynu at ofynion croesfannau rheilffordd.

(iii) Llongyfarchwyd Swyddog Rheilffyrdd Partneriaeth y Cambrian ar ei gwaith i gael mwy o deithwyr i ddefnyddio'r rheilffordd. Er hynny, roedd angen mwy o gerbydau h.y. 4 cerbyd ar y lein, yn arbennig yn ystod y gwyliau.

Atebodd Mr Ben Davies (Trenau Arriva Cymru) a chytunodd bod angen mwy o gerbydau ond dywedodd fod diffyg stoc o drenau yn y DU ac roedd y cwmni yn gorfod dibynnu ar raeadru'r stoc. Yr haf yma bydd yn bosib rhaeadru cerbydau i Lein y Cambrian gyda'r posibilrwydd o weld trenau 4 cerbyd ar y lein. Nodwyd ymhellach fod hyn yn fater roedd angen i'r fasnachfaint newydd ymchwilio iddo ac y dylid lobio Llywodraeth Cymru. Nid oedd diffyg staff a gyrwyr yn broblem yn awr.

(iv) Roedd y cynnig dau docyn am bris un gyda CADW yn syniad ardderchog ac anogwyd y dylid hysbysebu hyn yn eang yn y cymunedau, mewn gweryllfaoedd lleol, gwestai ac ati.

(v) O ran y wefan newydd, awgrymwyd y byddai'n fanteisiol nid yn unig i gael doler ar gyfer manau i aros ond hefyd i wasanaethau tacsï lleol. Roedd llawer mwy o bobl yn defnyddio'r trê'n ond roedd rhai teithwyr yn cael trafferth i fynd ymhellach oherwydd bod gwasanaethau bws wedi eu colli yn yr ardal.

Atebodd Mr Ben Davies drwy ddweud ei fod yn gweithio'n agos gyda Rheolwr TrawsCymru i geisio cysylltu mwy o drenau gyda'r bysiau ond roedd llawer o gyfyngiadau h.y. contract i sicrhau fod plant ysgol yn cyrraedd Ysgol Ardudwy ar amser.

Penderfynwyd - Derbyn a nodi'r adroddiad a diolch i Swyddog Rheilffyrdd Partneriaeth y Cambrian amdano.

7. **CWESTIYNAU FFURFIOL**

Roedd cwestiynau ysgrifenedig ffurfiol wedi eu cyflwyno gan amryw o Gyngorau Cymuned a chafwyd yr atebion isod:

(a) **Cyngor Tref Cricieth - A oes diweddariad ar gael arwyddion i'r stesion drên yng Nghriccieth?**

Roedd y Cydlynnydd Trafnidiaeth Cyhoeddus wedi gwneud ymholiadau ac wedi anfon e-bost at y Swyddog Cefnogi Aelodau yn nodi mai Cyngor Gwynedd oedd berchen y tir, ond oherwydd diffyg lle parcio a gan nad oedd y ffordd yn addas i nifer o gerbydau, nid oedd yr Adran Draffig yn awyddus i gyfeirio cerbydau yno. Er hynny, byddent yn barod i ystyried mwy o arwyddion i gerddwyr. Os oedd Cyngor y Dref yn dymuno trafod y mater ymhellach, gellid gwneud cais er sylw Dylan Wynn Jones, Rheolwr Traffig.

(b) **Cyngor Cymuned Llanbedr - Dim ond holi pryd bydd y gwaith o osod barrier ar draws y ffordd Crossing Talwrn Bach yn cael ei wneud. Deallwn fod y gwaith i fod i'w wneud eleni yn 2018.**

Adroddodd Mr Sam Hadley nad oedd unrhyw newyddion da am yr uchod. Y bwriad oedd dechrau ar y gwaith yn 2018, ond yn anffodus gan fod Carillion Construction wedi mynd i drafferthion ariannol, byddai'n rhaid i Network Rail fynd drwy'r broses o ail-dendro'r gwaith ac felly rhagdybiwyd mai yn 2019 y gwneir y gwaith.

Penderfynwyd: Diolch am y cwestiynau ac am yr atebion ffafriol a gafwyd gan y swyddogion.

CADEIRYDD